

10 Ιουνίου 2013

«Μαρτύριον» και ιστορικό βαπτιστήριο ανακαλύφθηκε στην Νίκαια της Βιθυνίας.

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Νίκος Χειλαδάκης
Δημοσιογράφος-Συγγραφέας-Τουρκολόγος

Μία από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις για τον χριστιανισμό γενικότερα και ειδικά για τον χριστιανισμό της Μικράς Ασίας λένε πως ανακάλυψαν οι Τούρκοι στην ιστορική πόλη της Νικαίας, όπου, όπως είναι γνωστό, έγινε η δεύτερη και η έβδομη οικουμενικές σύνοδοι.

Η ανακάλυψη αυτή αφορά στον ιστορικό ελληνορθόδοξο ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στα ερείπια του οποίου και μετά από εντατικές ανασκαφές ανακαλύφθηκε ένα ιστορικό βαπτιστήριο με αγίασμα. Το πιο σημαντικό όμως εύρημα, όπως αναφέρεται, που έχει εκπλήξει και τους Τούρκους είναι το μαυσωλείο του μαρτυρίου, το «Μαρτύριο» που βρισκόταν μέσα στον ναό.

Να σημειωθεί και γι' αυτό η ανακάλυψη αυτή αποκτά ξεχωριστή ιστορική σημασία, ότι πολύ λίγα παρόμοια «Μαρτύρια» με βαπτιστήρια σώζονται σήμερα όπως αυτό του Παναγίου Τάφου στα Ιεροσόλυμα στην ροτόντα του αγίου Στεφάνου στην Ρώμη και στον ναό του αγίου Δημητρίου στην Θεσσαλονίκη. Τα «Μαρτύρια» αυτά είχαν μεγάλη σημασία, καθώς ήταν οι τάφοι των μαρτύρων της πίστεως. Είχαν πολύ μεγάλη αξία για την χριστιανική τέχνη και ήταν και υπέργεια, όπως τα γνωστά χριστιανικά μαυσωλεία συνήθως υπό μορφή ροτόντας και υπόγεια όπως αυτό της Νίκαιας. Από τα μέσα του 4ου αιώνα, όταν άρχισε η μετακομιδή των ιερών λειψάνων στις πόλεις και ο τεμαχισμός αυτών άρχισαν να ανεγείρονται και μεγάλοι ναοί προς τιμήν των μαρτύρων, ενώ τα ιερά λείψανα τοποθετούνταν στο ιερό βήμα και πιο συχνά κάτω από το θυσιαστήριο. Βραδύτερα επικράτησε η συνήθεια το θυσιαστήριο να εξαγιάζεται δια των ιερών λειψάνων, όπως αναφέρει και η Αποκάλυψη του Ιωάννου, «υποκάτω του θυσιαστηρίου αι ψυχαί των εσφαγμένων δια τον λόγον του Θεού και δια την μαρτυρίαν». «Μαρτύρια» υπήρχαν και σαν αυτοτελείς ναοί αλλά και εντειχισμένα μέσα σε μεγάλους ναούς, όπου είχαν ανακομισθεί ιερά λείψανα μαρτύρων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Τούρκου καθηγητή της αρχαιολογίας του πανεπιστημίου του Uludag, Mustafa Sahin, το ιστορικό αυτό μνημείο του «Μαρτυρίου», που έχει ξεχωριστή σημασία για την χριστιανική θρησκεία, ανάγεται στον έκτο αιώνα και μέχρι σήμερα βρισκόταν καλά κρυμμένο κάτω από τα ερείπια του ιερού ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Νικαίας. Ο ναός αυτός, που θεωρείται από τα πρώτα δείγματα σταυροειδούς μετά τρούλου, εδώ και λίγο καιρό έχει γίνει το επίκεντρο μεγάλης έρευνας και ανασκαφών από ειδικούς Τούρκους επιστήμονες, οι οποίοι κατανοώντας την μεγάλη ιστορική αλλά και θρησκευτική του σημασία, (!!!), προχώρησαν στα έργα αυτά, που έφεραν στο φως δύο μεγάλες αποκαλύψεις. Όπως μεταδίδει τουρκικό πρακτορείο ειδήσεων, DHA, κατά την διάρκεια των ερευνών ανακαλύφθηκε μία εσωτερική σκάλα με ένδεκα σκαλοπάτια που οδηγούσε σε ένα χώρο όπου βρισκόταν το ιστορικό αγίασμα και το βαπτιστήριο. Περίπου 40 μέτρα πιο πέρα και μέσα στον περίβολο του ιστορικού ναού της Κοιμήσεως, που σήμερα φαντάζει σαν ένα ερείπιο, ανακαλύφθηκε ο χώρος, που ήταν το ιερό μαυσωλείο του «Μαρτυρίου», δηλαδή ο τόπος που ήταν αφιερωμένος στους μάρτυρες του χριστιανισμού με τα ιερά λείψανα, ένα ειδικό σημείο με μεγάλη θρησκευτική αξία ειδικά για την πρώτη

χριστιανική περίοδο. Παράλληλα οι ανασκαφές έφεραν στο φως και το μέρος όπου πιστεύεται πως έχει ταφεί ο γνωστός αυτοκράτορας της Νίκαιας, Θεόδωρος Λάσκαρης, ο ανανεωτής της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε μία πολύ δύσκολη περίοδο με την τότε κατάληψη και βεβήλωση της Πόλης από τους σταυροφόρους. Ο τάφος αυτός βρισκόταν ακριβώς δίπλα στην ιστορική εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Νικαίας. Οι έρευνες όμως συνεχίστηκαν και έφεραν στο φως και κάποια θαυμαστά ψηφιδωτά της πρώτης χριστιανικής περιόδου μεγάλης θρησκευτικής αλλά και αρχαιολογικής αξίας. Οι Τούρκοι αναφέρουν ότι τα ψηφιδωτά αυτά ήταν ένα μεγάλο δώρο του ίδιου του πρώτου αυτοκράτορα της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, δηλαδή του αγίου Κωνσταντίνου προς τον πατριάρχη Νικηφόρο και απεικονίζουν σκηνές από την Κοίμηση της Θεοτόκου, στην οποία ήταν αφιερωμένος και ο ναός.

Όπως αναφέρεται, οι έρευνες και οι ανασκαφές θα συνεχιστούν μέχρι να φέρουν στο φως όλο το περίγραμμα του ιστορικού και συνάμα ιερού αυτού χώρου και του μαυσωλείου του «Μαρτυρίου». Από τους Τούρκους πιστεύεται ότι η ανακάλυψη αυτή θα δώσει μεγάλη ιστορική αξία στην περιοχή της Νικαίας, Iznik στα τουρκικά, και στον ιερό ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ενώ θα στρέψει το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών καθώς και πολλών προσκυνητών για να έρθουν και να δουν το μεγάλης θρησκευτικής αξίας αυτό εύρημα, καθώς και να προσκυνήσουν το ιερό αγίασμα και το βαπτιστήριο του ναού. Χαρακτηριστικό της

μεγάλης σημασίας που δίνουν είναι ότι ανέφεραν πως τα ευρήματα της Νικαίας είναι για τον χριστιανισμό πιο σημαντικά και από τον υποτιθέμενο ναό Κοιμήσεως της Παναγίας που βρίσκεται στην Έφεσο και κάθε χρόνο προσελκύει χιλιάδες τουρίστες. Σε όλα αυτά βέβαια μεγάλη εντύπωση προκαλεί το γεγονός του υπερτονισμού της ιερότητας του χώρου από τους Τούρκους, όντας «μουσουλμάνοι», καθώς και την έμφασή τους σε μία αγωνία να φέρουν στο φως όλα αυτά, τα οποία κάποτε οι ίδιοι με ξεχωριστό φανατισμό είχαν καταστρέψει.

. Για την ιστορία ο ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στη Νίκαια της Βιθυνίας ανήκει στον τύπο του σταυροειδούς με τρούλο, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό αποτελεί μεταβατικό στάδιο ανάμεσα στην ιουστινιάνεια βασιλική με τρούλο και στους χαρακτηριστικούς βυζαντινούς τύπους του σταυροειδούς εγγεγραμμένου και του οκταγωνικού ναού. Αποτελεί, επομένως, βασικό σταθμό στη γενική εξέλιξη της βυζαντινής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, η οποία, προσπαθώντας να εκφράσει με λειτουργικό τρόπο τις αλλαγές στην αντίληψη για τον λατρευτικό χώρο και για τον τρόπο που πρέπει να τελείται η λατρεία αρχίζει αρκετά νωρίς να εγκαταλείπει τον τύπο του επιμήκους λατρευτικού κτηρίου, (βασιλικής), που είχε επικρατήσει σε όλη τη Μεσόγειο κατά τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους σαν ο κυρίαρχος τύπος του βασικού λατρευτικού κτηρίου. Σήμερα ο ναός και πριν αρχίσουν οι έρευνες και οι ανασκαφές ήταν ένα ερείπιο. Χτισμένος στη νοτιοανατολική πλευρά της πόλης σωζόταν έως το Σεπτέμβριο του 1920, όταν λόγω των γεγονότων του Μικρασιατικού Πολέμου, συλήθηκε και κάηκε κατά τη διάρκεια τουρκικών βανδαλισμών. Το 1922 ο ναός καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά. Διασώθηκαν μόνο το δάπεδο και τα κατώτερα τμήματα των τοίχων και των μαρμάρινων πεσσών. Πριν όμως από αυτό το γεγονός ο ναός είχε την τύχη να μελετηθεί συστηματικά, να αποτυπωθεί και να φωτογραφηθεί λεπτομερώς από δύο ερευνητές, το Γερμανό Otto Wulff και το Ρώσο Theodor Schmit, οι οποίοι απέδωσαν το 1903 ο πρώτος και το 1927 ο δεύτερος, τα αποτελέσματα των ερευνών τους στην επιστημονική κοινότητα, (η έρευνα του Schmit είχε γίνει το 1912, με φωτογραφίες και σχέδια του N.K. Kluge). Ήδη πριν από αυτούς, με το μνημείο και τα πολύτιμα ψηφιδωτά του είχαν ασχοληθεί, αν και λιγότερο συστηματικά, δύο γνωστοί και σημαντικοί μελετητές της βυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης: ο Josef Strzygowski, (1892) και ο Charles Diehl, (1892). Πολύ αργότερα, το 1955, διενεργήθηκε μια πρώτη μερική ανασκαφή στο χώρο, η οποία αποκάλυψε ορισμένα υπολείμματα όπως δάπεδο, τοιχοδομία και κάποια γλυπτά τμήματα.

Πηγές: Χριστιανική βιβλιογραφία. -fdathanasiou.wordpress.com